Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2024/4052

12.7.2024

**Europees Economisch en Sociaal Comité**

# Bescherming van de democratie tegen desinformatie

**(initiatiefadvies)**

(C/2024/4052)

Rapporteurs: **John COMER**

**Carlos Manuel TRINDADE**

| | |
|---|---|
| Adviseurs | Frank ALLEN (van de heer COMER)<br>Paulo PENA (van de heer TRINDADE) |
| Besluit van de voltallige vergadering | 13/12/2023 |
| Rechtsgrond | Artikel 52, lid 2, van het reglement van orde |
| Bevoegde afdeling | Vervoer, Energie, Infrastructuur en Informatiemaatschappij |
| Goedkeuring door de afdeling | 4/4/2024 |
| Goedkeuring door de voltallige vergadering | 24/4/2024 |
| Zitting nr. | 587 |
| Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen) | 161/0/2 |

## 1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. In de aanloop naar de verkiezingen van 2024 maakt het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) zich zorgen over de reikwijdte en de verspreiding van desinformatiecampagnes in de hele Europese Unie. Dit advies sluit aan bij zijn eerdere adviezen over het Actieplan tegen desinformatie ([1]) ([2]).

1.2. Het EESC verzoekt de Europese instellingen dringend na te denken over de factoren die maken dat desinformatie en misinformatie de vrije openbare meningsuiting nog steeds in gevaar brengen en een gepolariseerd debat aanwakkeren waarin haat de boventoon voert boven feitelijke informatie.

1.3. De Europese Commissie, de Raad en alle lidstaten zouden een multifactorstrategie moeten toepassen die alle eerdere maatregelen ter bestrijding van desinformatie versterkt door de regelgeving aan te scherpen om het gebruik van digitale platforms door georganiseerde valse identiteiten te voorkomen, door de burgers in staat te stellen te kiezen hoe zij sociale media en digitale platforms gebruiken en het huidige monopolie van het "surveillancekapitalisme" ([3]) te doorbreken, en door gemeenschappelijke maatregelen te nemen om de kwaliteit en het pluralisme te waarborgen die de journalistiek nodig heeft als eerste verdedigingslinie tegen desinformatie.

1.4. Er bestaan reeds tal van technologische middelen om desinformatie te bestrijden. Wat nu nodig is, is een goed uitgewerkte strategie die de verschillende gevaren omvat waarmee we online worden geconfronteerd, zoals desinformatie, hybride bedreigingen en cyberveiligheid. Deze strategie moet worden uitgevoerd met volledige eerbiediging van onze fundamentele democratische waarden, zoals de vrijheid van meningsuiting. Particuliere belangen mogen niet boven het openbaar belang worden gesteld.

([1]) PB C 228 van 5.7.2019, blz. 89.
([2]) PB C 152 van 6.4.2022, blz. 72.
([3]) Zuboff, Shoshana The Age of Surveillance Capitalism – The fight for a human future at the new frontier of power Profile Books Ltd, 2019.

1.5. De Europese Commissie zou ervoor moeten zorgen dat informatie beschikbaar is, onafhankelijk van de crisis rond het bedrijfsmodel waarmee de media worden geconfronteerd. Uit alle studies blijkt dat Europa worstelt met het pluralisme in de media ([4]). Een noodzakelijke eerste stap om ervoor te zorgen dat het pluralisme in de media niet afhankelijk is van strikte marktregels, is journalistiek uit te roepen tot een Europees publiek goed, zoals UNESCO heeft voorgesteld ([5]). De redactionele vrijheid van journalisten, alsook hun veiligheid en toegang tot informatiebronnen zijn van essentieel belang.

1.6. Het EESC dringt erop aan dat er na een grondige studie van het overheidsbeleid met betrekking tot de financiering van de media, wetgevingsmaatregelen worden vastgesteld die een adequaat gefinancierd en onafhankelijk publiek mediastelsel garanderen. De rechten van onafhankelijke media moeten ook worden beschermd om pluralisme te waarborgen.

1.7. De Commissie zou in dit verband moeten onderzoeken of het haalbaar is een Europees openbaar nieuwskanaal op te richten dat beschikbaar is op verschillende platforms en in alle nationale talen, dat redactioneel onafhankelijk is en dat alle Europese burgers in staat stelt toegang te krijgen tot de informatie die zij nodig hebben om weloverwogen keuzes te maken.

1.8. Het EESC verzoekt de Europese Commissie een plan op te stellen dat de kwaliteit van lokale en regionale informatie waarborgt.

1.9. Het EESC pleit voor de invoering van instrumenten die de samenwerking tussen nationale, regionale en lokale nieuwsmedia in Europa bevorderen.

1.10. De Europese Commissie zou het effect moeten evalueren van de huidige regelgeving die van toepassing is op sociale media en digitale platforms op het stuk van desinformatie, en de nodige wetgevingsmaatregelen moeten vaststellen om deze doeltreffend te maken.

1.11. Het is van essentieel belang dat de huidige regelgeving inzake gerichte reclame wordt herzien en dat er een betere bescherming komt tegen het verzamelen van persoonsgegevens. Het verzamelen van persoonsgegevens door sociale media en digitale platforms, vaak zonder de geïnformeerde toestemming van hun gebruikers, moet bij de toekomstige herziening van de wetgeving inzake gegevensbescherming worden aangepakt.

1.12. De Commissie en het Parlement moeten digitale bedrijven verzoeken een lijst te publiceren met alle soorten gebruikersgegevens die worden verzameld door sociale media en digitale platforms. Indien de bedrijven hier niet vrijwillig toe overgaan, moet de EU wetgeving vaststellen om de burgers te beschermen.

1.13. De EU-regelgeving ter zake zou een hoofdstuk moeten bevatten over keuzevrijheid met betrekking tot het algoritmeontwerp. Burgers zouden bepaalde algoritmeregels moeten kunnen aanvaarden of afwijzen. Om een evenwicht te vinden tussen de intellectuele-eigendomsrechten van bedrijven en de grondrechten van burgers, moeten alle sociale media en digitale platforms hun gebruikers verschillende opties bieden wat de algoritmen betreft. Instellingen van maatschappelijk belang moeten de mogelijkheid hebben alternatieve algoritmeontwerpen voor te stellen aan deze netwerken en platforms, die een ander model bieden voor het organiseren van informatiestromen, reclame en gegevensverzameling.

1.14. De Commissie zou het hardnekkige probleem van identiteitsmanipulatie op digitale platforms met regelgeving moeten aanpakken. Het moet een wettelijke verplichting zijn om bots van buitenlandse origine en bots die zich voordoen als personen te identificeren.

([4]) https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor-2023/.

([5]) Publieke goederen worden in het algemeen gedefinieerd als diensten of goederen die zonder uitsluiting beschikbaar zijn voor iedereen in de samenleving. Het gaat daarbij onder meer om gezondheidszorg en onderwijs (en ondersteunende instellingen), wegen, straatverlichting en parken. Alle burgers hebben toegang tot en/of profiteren van publieke goederen. In de meeste gevallen zijn publieke goederen duur en leveren ze weinig financieel rendement op. Hoewel de levering van toegankelijke publieke goederen normaal gesproken geen financieel gewin oplevert, erkent en waardeert de samenleving als geheel de intrinsieke voordelen ervan. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000380618.

1.15. De Commissie zou een reeks voorwaarden moeten voorstellen voor de toegang tot sociale media en digitale platforms die het gebruik van valse identiteiten beperken, zonder het recht op anonimiteit en de bescherming van klokkenluiders zoals gewaarborgd in de huidige Europese wetgeving in gevaar te brengen. Dit zou een alomvattende inspanning moeten zijn om instrumenten op het gebied van mediageletterdheid, cultuur en democratie aan te reiken, niet alleen op alle onderwijsniveaus, maar ook gericht op alle leeftijdsgroepen en minderheden. In Finland maken instrumenten ter bevordering van kritisch denken integrerend deel uit van het onderwijsstelsel, van kleuterschool tot universiteit. Zo zijn jongeren voorbereid om alle bronnen van desinformatie te bestrijden. Een dergelijk systeem zou in de hele EU van toepassing moeten zijn.

1.16. Er zou een studie moeten worden uitgevoerd om aan het licht te brengen en te analyseren in welke mate desinformatie op sociale media en digitale platforms te gelde wordt gemaakt. Geld verdienen aan manipulatie en haatuitingen zou in de EU verboden moeten zijn.

1.17. Het EESC herinnert de Europese Commissie en de Raad eraan dat desinformatie ook een gevolg is van politieke verwaarlozing. Al tientallen jaren zien we een gestage toename van de ongelijkheid op het gebied van inkomen, rijkdom en leefruimte, wat heeft geleid tot maatschappelijke onrust en de opkomst van parallelle gemeenschappen die steeds meer gaan geloven in hun eigen denkbeelden die ze verspreiden via hun specifieke digitale netwerken. De kwetsbare mensen die als gevolg van deze ontwikkelingen aan het kortste eind trekken, zijn een gemakkelijke prooi voor bepaalde soorten desinformatie. Het EECS beveelt aan dat alle beleidsmaatregelen van de EU worden versterkt om dit probleem aan te pakken.

1.18. Het EESC wijst de Europese autoriteiten op de dringende noodzaak om de risico's van verslaving die sociale media en digitale platforms met zich meebrengen in kwetsbare groepen van onze samenlevingen, te bestuderen, en het commerciële gebruik van AI en algoritmen te reguleren om dat risico niet nog groter te maken.

## 2. **Inleiding**

2.1. Desinformatie kan worden omschreven als onjuiste, onnauwkeurige of misleidende informatie die opzettelijk wordt gecreëerd en verspreid om het publiek te misleiden en de publieke opinie te beïnvloeden. Misinformatie kan worden omschreven als onjuiste of onnauwkeurige informatie, met inbegrip van geruchten en roddels die worden verspreid zonder kwaadwillige opzet.

2.2. Online-desinformatie vormt een aanzienlijke bedreiging voor democratieën. Het ondermijnt het vertrouwen in instituties en in de media en schaadt de democratie. Online-desinformatie leidt ertoe dat sommige mensen geloven in bizarre complottheorieën.

### Nieuwe verschijnselen

2.3. De opkomst van artificiële intelligentie (AI) heeft geleid tot nieuwe vormen van des- en misinformatie waarbij gebruik wordt gemaakt van de kunstmatige productie, manipulatie en wijziging van gegevens en multimedia met behulp van geautomatiseerde middelen, met name AI-algoritmen, om de oorspronkelijke betekenis te verdraaien of veranderen.

2.4. Deepfakes maken gebruik van krachtige technieken op basis van "machine learning" en artificiële intelligentie om visuele en geluidsinhoud te manipuleren en te genereren, met het doel om potentieel miljoenen mensen opzettelijk te misleiden door nepnieuws, hoaxes en financiële fraude te verspreiden.

2.5. Verhalen die desinformatie bevatten, kunnen soms worden aangemerkt als nepnieuws dat voor propaganda-doeleinden wordt gebruikt en opzettelijk bedoeld is om de democratische normen te ondermijnen.

2.6. Desinformatie wordt vaak gebruikt om tegengestelde standpunten in diskrediet te brengen door opzettelijk een verkeerde voorstelling van zaken te geven en valse complottheorieën te promoten.

2.7. De meest voor de hand liggende manier waarop desinformatie het democratische debat verstoort en ondermijnt, is door mensen te doen geloven dat dingen niet waar zijn.

2.8. Desinformatie en misinformatie zijn geen nieuwe verschijnselen, maar de sociale media hebben de verspreiding ervan ingrijpend veranderd.

2.9. Desinformatie wordt gebruikt om de integriteit en competentie van democratische samenlevingen, regeringen en publieke figuren te ondermijnen.

**Politieke gevolgen**

2.10. Desinformatie behoort tot de belangrijkste instrumenten waarvan verdedigers van autocratische regimes zich bedienen in de huidige politieke strijd tussen deze regimes en de verdedigers van democratie en vrijheid. In de geschiedenis van de oorlogvoering is altijd gebruik gemaakt van zogenaamde "contra-informatie" om onenigheid en zwakte te veroorzaken of om twijfel te zaaien onder de sociale achterban van de tegenstander.

2.11. Het grootschalige desinformatieproces dat democratische regimes momenteel ondergaan, waarbij gebruik wordt gemaakt van de meest geavanceerde communicatietechnologie, past in dezelfde logica en heeft hetzelfde doel, namelijk het winnen van de strijd tussen de verdedigers van de democratie en die van autocratie.

2.12. Dit anti-democratische proces wordt uitgevoerd door extreemrechtse krachten en andere vormen van extremisme. Onze democratieën worden momenteel in gevaar gebracht door mensen die geen respect hebben voor liberale democratieën, noch voor door het Handvest van de Verenigde Naties geregelde internationale betrekkingen, mensenrechten, de Europese integratie, de welvaartsstaat en de verdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie. Zo hebben deze actoren, al dan niet gesteund door autocratische staten, democratische verkiezingen gemanipuleerd, met alle negatieve gevolgen van dien.

2.13. De strijd tegen desinformatie is daarom een van de belangrijkste fronten in de bredere strijd die momenteel wordt gevoerd tussen de verdedigers van vrijheid en democratie en autocratische politieke krachten. Wil de democratie deze fundamentele strijd winnen, dan zijn een doortastend optreden en zeer aanzienlijke middelen nodig.

**Bestrijding van desinformatie**

2.14. Om deze dreiging van desinformatie te kunnen bestrijden, moeten democratische staten krachtige steun verlenen aan strategieën voor mediageletterdheid die burgers — met name jongeren en senioren — in staat stellen een onderscheid te maken tussen informatie die tot stand is gekomen op basis van empirisch scepticisme en complottheorieën die het vertrouwen van het publiek ondermijnen.

2.15. Democratieën over de hele wereld worden geconfronteerd met een stortvloed aan desinformatie en buitenlandse inmenging, die democratische instellingen kunnen destabiliseren en de verdeeldheid in de samenleving kunnen verergeren, waardoor het vertrouwen van de burgers in democratische instellingen wordt ondermijnd.

2.16. Malafide actoren creëren een valse identiteit op sociale media om specifieke groepen aan te vallen (bijv. bepaalde raciale groepen of mensen met een bepaalde seksuele geaardheid) met als doel sociale verdeeldheid en conflicten te veroorzaken.

2.17. Trollen maken vaak gebruik van verbale agressie en haatzaaiende uitlatingen, waarbij zij racistische of vrouwonvriendelijke taal bezigen om opzettelijke onrust en polarisatie in het democratische proces te veroorzaken.

2.18. In een Eurobarometer-enquête uit 2018 verklaarde 83 % van de respondenten dat nepnieuws een gevaar vormt voor de democratie en dat zij vooral bezorgd waren over opzettelijke desinformatie om verkiezingen en immigratiebeleid te beïnvloeden.

2.19. Desinformatie over minderheden — behorend tot welke groep dan ook — is in veel lidstaten een ernstig probleem.

2.20. Veel desinformatie is gericht op mensen en groepen om hun ideologische overtuigingen te versterken. Het op grote schaal bijhouden van de zoekgeschiedenis van individuen op het internet maakt het voor verspreiders van desinformatie mogelijk om de voorkeuren en overtuigingen van mensen te achterhalen.

2.21. Regeringen kunnen ook verspreiders van desinformatie zijn. De Russische regering heeft in haar oorlog tegen Oekraïne een desinformatiecampagne gevoerd. Complottheorieën over de COVID-19-pandemie en de manipulatie van informatie tijdens het brexitreferendum hebben duidelijk gemaakt dat desinformatie en onwaarheden tot een wijdverbreide uitholling van het vertrouwen in democratische instellingen hebben geleid.

2.22. In de VS leidde de desinformatiecampagne van Donald Trump over de "gestolen" verkiezingen van 2020 tot ernstige politieke onrust.

2.23. De sociale platforms zelf en de verschillende regelgevende instanties zijn er niet in geslaagd online-desinformatie en -misinformatie te bestrijden. Het EECS stelt voor dat de Commissie oplossingen onderzoekt om dit probleem aan te pakken, met inbegrip van wetgevingsmaatregelen.

## 3. **Algemene opmerkingen**

3.1. De democratie in de EU staat voor grote uitdagingen, van toenemend extremisme en inmenging in verkiezingen tot hybride dreigingen.

3.2. Het Europees Waarnemingscentrum voor digitale media (EDMO), dat moet worden versterkt, fungeert als een hub voor factcheckers, academici en andere belanghebbenden en is onafhankelijk van overheidsinstanties, waaronder de Commissie. Het heeft tot doel de opsporing van online-desinformatie te verbeteren en burgers in staat te stellen hierop te reageren.

3.3. In 2020 lanceerde de EU het actieplan voor Europese democratie, dat in 2023 werd gevolgd door een pakket voor de verdediging van de democratie.

3.4. Het hoofddoel van deze voorstellen is het opbouwen van capaciteit in de lidstaten om risico's voor verkiezingen, desinformatie en cybergerelateerde dreigingen aan te pakken.

3.5. De digitaledienstenverordening (DSA, Digital Services Act) is sinds augustus 2023 van toepassing op zeer grote sociale platforms en zal vanaf februari 2024 voor alle platforms van kracht zijn. De DSA beschermt consumenten en hun grondrechten online door duidelijke en evenredige regels vast te stellen, en is bedoeld om systeemrisico's zoals gegevensmanipulatie of desinformatie te beperken.

3.6. De Europese verordening mediavrijheid is ook een goede poging van de Commissie om het pluralisme in de media en de vrijheid van informatie te reguleren, in een tijd waarin de crisis rond het bedrijfsmodel van de media een bedreiging vormt voor de journalistiek en haar methode om feiten te verifiëren. Het verdedigen van de redactionele vrijheid van journalisten, het waarborgen van hun recht op toegang tot informatiebronnen, het beschermen van hun integriteit en het waarborgen van hun veiligheid zijn essentiële aspecten van de vrijheid van informatie die de Europese Unie te allen tijde moet waarborgen.

3.7. Vrije en onafhankelijke journalistiek moet worden uitgeroepen tot een Europees publiek goed, omdat het fungeert als belangrijke katalysator van een vrij openbaar debat en individuen helpt om weloverwogen keuzes te maken.

3.8. Het EESC beschouwt al deze voorstellen als positieve ontwikkelingen in de strijd tegen desinformatie, maar het is twijfelachtig of ze ver genoeg gaan om het probleem echt aan te pakken.

## 4. **Specifieke opmerkingen**

### 4.1. *Over publieke mediadiensten*

4.1.1. De EU beschikt nog steeds niet over een gemeenschappelijke "publieke opinie" die het gemeenschappelijke debat over beleid dat van invloed is op alle lidstaten omkadert. Zonder deze omkadering is het Europese project kwetsbaar voor nationalistische tendensen. De totstandbrenging van een sterk, gemeenschappelijk en transparant publiek debat dat stereotypen vermijdt, moet een van onze doelstellingen voor de toekomst zijn. Steun voor de oprichting van pan-Europese meertalige informatiekanalen kan daartoe een eerste stap zijn.

4.1.2. Publieke mediadiensten zijn van essentieel belang. Zij moeten door de overheid worden gefinancierd en onafhankelijk zijn van de regering van dat moment. Dit kan problematisch zijn in het geval van autoritaire regimes. Er moeten ook onafhankelijke media zijn om te zorgen voor evenwicht in publieke commentaren en politieke kwesties. Er is ook een rol weggelegd voor de traditionele media.

4.2. *Over de participatie van burgers en het maatschappelijk middenveld in de strijd tegen desinformatie*

4.2.1. Misinformatie en desinformatie zijn met name gericht op mensen die zich vervreemd voelen van de samenleving. We moeten een eerlijkere en evenwichtigere samenleving tot stand brengen waarin mensen het gevoel hebben deel uit te maken van een echte gemeenschap, en de sociale en economische kloof in onze samenleving verkleinen.

4.2.2. Het EESC is het met de Commissie eens dat een alomvattende reactie op desinformatie ook een actieve betrokkenheid van organisaties van het maatschappelijk middenveld en het EESC vereist.

4.2.3. Vanwege de extreem negatieve/verwoestende gevolgen van misinformatie voor het Europees maatschappelijk middenveld zal het EESC zich er voortdurend op toeleggen om de invloed ervan tegen te gaan. Het EESC zal alle sociaal-economische raden van de lidstaten oproepen om zich ook actief in te zetten vóór democratie en tegen desinformatie.

4.3. *Over platforms en algoritmen*

4.3.1. Socialemediaplatforms nemen onvoldoende maatregelen om desinformatie tegen te gaan. Op een aantal terreinen moet regelgeving worden overwogen.

4.3.2. Socialemediabedrijven moeten worden verplicht nauwkeurige informatie te verstrekken over sponsors van advertenties. Ook gerichte reclame moet verder worden gereguleerd.

4.3.3. Sociale media en digitale platforms moeten de geïnformeerde toestemming van gebruikers krijgen om hun gegevens te mogen verzamelen. Het verzamelen van persoonsgegevens door sociale media en digitale platforms zonder de geïnformeerde toestemming van hun gebruikers moet door de autoriteiten als een juridisch probleem worden beschouwd. Digitale bedrijven moeten een lijst van alle soorten gebruikersgegevens die door sociale media en digitale platforms worden verzameld, openbaar maken.

4.3.4. Burgers zouden bepaalde algoritmeregels moeten kunnen aanvaarden of afwijzen. Om een evenwicht te vinden tussen de intellectuele-eigendomsrechten van bedrijven en de grondrechten van burgers, moeten alle platforms hun gebruikers verschillende opties bieden wat de algoritmen betreft. Instellingen van maatschappelijk belang moeten de mogelijkheid hebben alternatieve algoritmeontwerpen voor te stellen aan deze platforms, die een ander model bieden voor het organiseren van informatiestromen en gegevensverzameling.

4.3.5. Het moet een wettelijke verplichting zijn om bots van buitenlandse origine en bots die zich voordoen als personen te identificeren. Het verwijderen van nepaccounts en valse identiteiten is van essentieel belang.

4.3.6. Anonieme online-accounts mogen niet worden toegestaan, behalve in gevallen waarin grondrechten zoals de eerbiediging van het privéleven en de bescherming van persoonsgegevens worden gewaarborgd, zo luidt de interpretatie van de Europese wetgeving in een arrest van het Europees Hof van Justitie.

4.3.7. Gebruikers van digitale platforms mogen alleen gebruikmaken van anonieme profielen in de gevallen waarin de huidige wetgeving, zoals de klokkenluidersrichtlijn, voorziet.

4.3.8. Om de transparantie te verbeteren moet worden nagedacht over een online aanmeldingssysteem om toegang te krijgen tot het internet of een deel daarvan. Alleen mensen die zich hebben geïdentificeerd zouden toegang moeten hebben tot socialemedia-accounts.

4.3.9. Alle platforms moeten voorzien in veilige en transparante inlogregels, zodat een persoon/organisatie/instelling slechts één profiel kan hebben.

4.4. *Over hybride bedreigingen*

4.4.1. Hybride bedreigingen worden steeds geavanceerder en moeilijker op te sporen, aangezien er verschillende soorten instrumenten en organisatorische maatregelen voor worden gebruikt.

4.4.2. Volgens de EU-Fusiecel voor analyse van hybride bedreigingen (opgericht in 2016 binnen de EDEO) vormen hybride bedreigingen vanuit Rusland het grootste gevaar omdat zij systematisch zijn, over veel middelen beschikken en op een andere schaal plaatsvinden dan die van andere landen.

4.4.3. Met het "strategisch kompas" heeft de EU in maart 2022 een actieplan aangenomen om het veiligheids- en defensiebeleid van de EU tegen 2030 te versterken. Als onderdeel hiervan wordt er een instrumentarium ontwikkeld om FIMI-dreigingen tegen te gaan.

4.5. *Over de doeltreffendheid van de strijd tegen desinformatie*

4.5.1. De bestrijding van desinformatie is van essentieel belang voor democratieën, voor de rechtsstaat en de vrijheid van verkiezingen.

4.5.2. Er zijn echter verschillen tussen de openbare en de particuliere belangen die op het spel staan. Beide zijn essentieel in deze strijd. Particuliere belangen mogen echter niet boven het algemeen openbaar belang worden gesteld.

4.5.3. Bedrijven die onlinediensten en sociale media aanbieden, beschikken nu al over alle mogelijke technologische middelen om desinformatie te bestrijden.

4.5.4. Het EESC stelt voor dat de Commissie en de lidstaten een coherente strategie uitwerken ter waarborging van de vrijheid van meningsuiting en de rechtsstaat, om middelen en efficiënte benaderingen met betrekking tot de verschillende dimensies van het probleem te formuleren.

4.5.5. Desinformatie, hybride bedreigingen en cyberbeveiliging hebben elk hun specifieke protocollen, waarborgen en middelen. Een uitgewerkte strategie in de EU is echter noodzakelijk voor een efficiënt resultaat.

4.5.6. In Finland maken instrumenten ter bevordering van kritisch denken integrerend deel uit van het onderwijsstelsel, van kleuterschool tot universiteit. Zo zijn jongeren voorbereid om desinformatie uit alle bronnen te bestrijden. Een dergelijk systeem zou in de hele EU van toepassing moeten zijn.

Brussel, 24 april 2024.

*De voorzitter*
*van het Europees Economisch en Sociaal Comité*
Oliver RÖPKE